

Årsmötesuttalande 2023-03-19

Landspartiet Svenska Samer fördömer EU-kommissionens förslag angående kritiska råvaror

Landspartiet Svenska Samer samlade till årsmöte i Staare uttalar följande.

Landspartiet Svenska Samer ser mycket allvarligt på och fördömer EU-kommissionens förslag på en ny förordning gällande kritiska råvaror. Samerna måste som Europas enda urfolk ges inflytande innan EU kan godkänna en lagstiftning som hotar att helt slå undan förutsättningarna för samerna att fortsätta existera som folk och i enlighet med sin kultur, där man lever av markerna och kan bedriva sina traditionella livsföringar och näringar.

Den föreslagna lagen hotar även sätta annan lagstiftning och konventioner kring mänskliga rättigheter helt ur spel. Detta är särskilt av vikt då vi under lång tid bevittnat hur Sverige återkommande ges kritik av FN och internationella övervakningsorgan för sin bristande efterlevnad av samiska rättigheter, särskilt i anslutning till frågor som rör minerallagstiftningen, markfrågor och exploateringsprojekt. Detta samtidigt som staten vid internationella granskningar alltid hävdar att man lever upp till sina åtaganden gentemot det samiska folket och respekterar samiska rättigheter.

Vi kan konstatera att lagförslaget kommer leda till ökade exploateringar i hela Saepmie, samtidigt som det öppnar upp för mycket farliga snabbspår för exploateringsprojekt. I Saepmie finns redan dyrköpta erfarenheter av gruvprojekt som stressats fram och som idag läcker tungmetaller trots att gruvverksamheten är avslutad.

Just nu pågår närmast en hysteri kring den s.k. "gröna" omställningen. I Sverige har gruvindustrin ställt krav på att korta ned och förenkla tillståndprocesserna och nu har EU-kommissionen lagt fram ett förslag rörande kritiska metaller och råvaror där industrins krav hör sammats. Lagförslaget är att förenkla tillståndsförfarandena för kritiska råvaruprojekt i EU. Dessutom kommer utvalda "strategiska projekt" att ges stöd för tillgång till finansiering och kortare tidsramar för tillstånd. Utpekandet av strategiska projekt är särskilt oroande. I förslaget finns formuleringar om att ett medlemsland ska kunna bortse från att ett enskilt strategiskt projekt är skadligt för miljön om projektet är i det allmännas intresse. Detta riskerar sätta alla sorts skydd ur spel.

Vi vill i sammanhanget lyfta fram hur det statliga bolaget LKAB, vid regeringens och EU:s besök i Giron/Kiruna i januari i år, gjorde ett stort planerat mediautspel över sina fynd av sällsynta jordartsmetaller inför en samlad världspress och EU:s representation. Det var en välplanerad show, däremot hade Sametinget, som det samiska folkets legitima företrädare varken informerats eller konsulterats om detta innan mötet. Berörda samer och samebyar står inför enorma konsekvenser om projektet förverkligas. De kallade akut till egen

pressträff. Sådant här förfaringssätt från ett statligt bolag är inte seriöst och bygger inget förtroende hos oss samer. I Saepmie pågår flera kamper mot projekt som drivs av både svenska och utländskägda exploateringsbolag. Dessa riskerar nu att eskalera. Vi vill också hänvisa till "Sametingets syn på mineraler och gruvor i Sápmi".

Vi vill påminna EU, Sverige och världssamfundet om att majoriteten av alla gruvexploateringsprojekt i Sverige ligger på traditionella samiska marker och vatten, där statens äganderätt till marken är omtvistat. Idag är markerna, samiska livsföringar och traditionella näringar under ett ohållbart tryck på grund av klimatförändringar, markexploateringar, infrastruktur, tidigare exploateringar och fragmentering av marker.

Klimatomställningen går inte att lösa med en ökad konsumtion samt ökad exploatering av ändliga resurser samt av urfolks marker och vatten. Exploateringsindustrin är inte omställningsrörelsen. Det behövs en minskad resursförbrukning och ökad återvinning av de metaller man redan plockat upp. Urfolken sitter på hållbara lösningar, ovärderlig kunskap, långsiktiga perspektiv och förvaltar biologisk mångfald. Detta måste EU och världssamfundet inse. En reell och hållbar klimatomställning kräver respekt för urfolk, mänskliga rättigheter och klimaträttvisa. Det samiska folket har tydligt uttalat att man inte vill ha någon grön kolonialism.

Landspartiet Svenska Samer motsätter sig att EU-kommissionens förslag antas.

Landspartiet Svenska Samer kräver ett moratorium för alla exploateringar i Sápmi till dess att stater och bolag respekterar urfolket samernas rättigheter.

Landspartiet Svenska Samer kräver att urfolket samerna och Sametinget involveras i alla beslutsprocesser, samhällsplanering samt i alla exploateringsprojekt på ett tidigt stadium i enlighet med urfolksrätten, artikel 27 ICCPR och principen om FPIC.

Staare/Östersund 19 mars 2023

Landspartiet Svenska Samers årsmöte